

2026. gada 3. ceturkšņa novērtējums par ciklisko risku un piemērojamo pretcikliskās kapitāla rezerves normu

2026 | septembris

Pretcikliskā kapitāla rezerve (turpmāk – CCyB (*countercyclical capital buffer*)) ir makrouzraudzības instruments, kurš tiek piemērots ar mērķi stiprināt kredītiestāžu kapitalizāciju, lai krīzē tām būtu laba spēja absorbēt zaudējumus. CCyB norma tiek samazināta vai atcelta, kad riski īstenojas, lai palīdzētu kredītiestādēm turpināt piedāvāt finansējumu tautsaimniecībai, tādējādi mazinot krīžu ilgumu un ietekmi.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 35.⁵ pantu Latvijas Banka reizi ceturksnī novērtē ciklisko risku un, ja nepieciešams, nosaka vai korigē CCyB normu, kas attiecināma uz kredītiestāžu riska darījumiem, kuri noslēgti ar Latvijas Republikas rezidentiem. Katru ceturksni Latvijas Banka publicē novērtējumu par ciklisko risku un CCyB normu. Ja CCyB normu nav jāmaina, spēkā saglabājas iepriekšējais lēmums par CCyB normu.

2023. gada 18. decembrī Latvijas Bankas padome lēma uzsākt īstenot pozitīvas neitrālas CCyB pieeju. Saskaņā ar šo pieeju CCyB norma tiek uzturēta pozitīvā bāzes līmenī jau standarta risku apstākļos jeb finanšu cikla neitrālajā fāzē, kad cikliskais risks nav ne paaugstināts, ne arī būtiski pazemināts. Latvijas Banka par piemērotu CCyB normas bāzes līmeni ir atzinusi 1 %. Saskaņā ar Latvijas Bankas padomes 2023. gada 18. decembra lēmumu ar 2025. gada 18. jūniju spēkā ir 1 % CCyB norma.

Cikliskajam riskam pieaugot, CCyB norma ir palielināma proporcionāli riska intensitātei jau no bāzes normas. Tādējādi CCyB kopējo prasību veido bāzes norma un cikliskā komponente, kura tiek novērtēta katru ceturksni. Krīzes apstākļos, kā arī atjaunošanās periodā pēc krīzes CCyB norma var tikt samazināta vai atcelta.

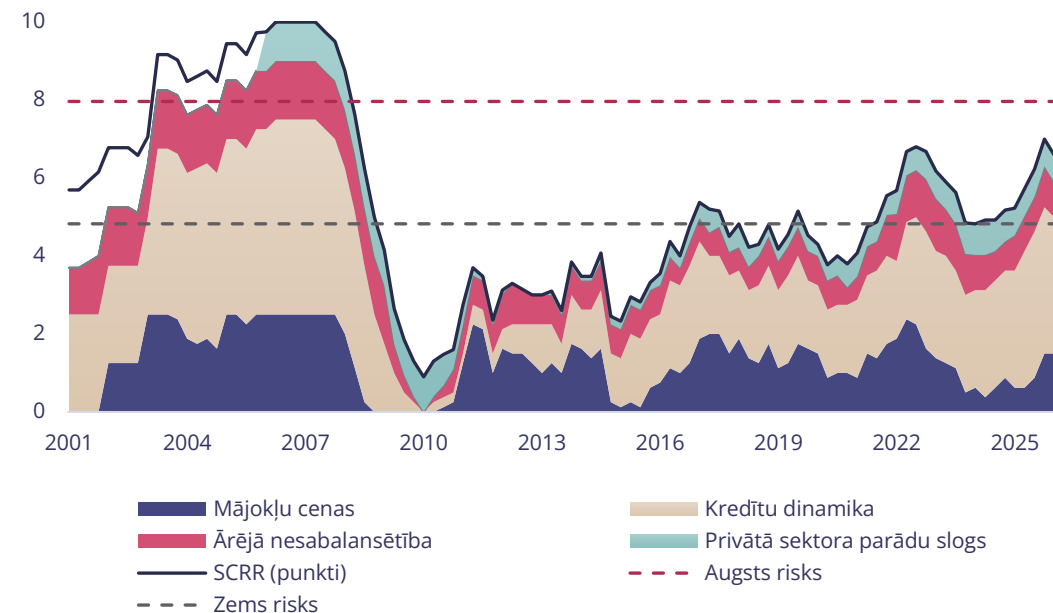
Atbilstoši 2026. gada 3. ceturkšņa cikliskā riska novērtējumam **Latvijas Banka nolemj nepalielināt CCyB ciklisko komponenti.**

Spēkā saglabājas 2023. gada 18. decembrī pieņemtais Latvijas Bankas lēmums par piemērojamo CCyB normu.

Cikliskā riska līmenis pieaug. Būtiskākais šīs tendences virzītājspēks ir noturīgā kreditēšanas izaugsme. Vienlaikus privātā nefinanšu sektora parāds saglabājas zems, un aizņēmēju finansiālā noturība ir laba. Aktivitāte nekustamā īpašuma tirgū ir kļuvusi mērenāka. Taču ierobežotais iegādei pieejamo mājokļu skaits uztur cenu spiedienu lietoto mājokļu segmentā, saglabājot mājokļu pieejamības pasliktināšanās un ievainojamību uzkrāšanās risku.

Tautsaimniecībā nav vērojama būtiska ciklisko ievainojamību veidošanās. Ekonomiskā izaugsme ir uzlabojusies. Vienlaikus ar ārējo vidi saistītie riski saglabājas būtiski. Nelabvēlīga ārējās vides attīstība var vājināt ārējo pieprasījumu, veicināt turpmāku energoresursu sadārdzināšanos un vispārējā cenu līmeņa pieaugumu. Tas var negatīvi ietekmēt tirgus dalībnieku noskaņojumu, ekonomisko aktivitāti, darba tirgus situāciju un aizņēmēju finansiālo stāvokli.

Saliktais cikliskā riska rādītājs (SCRR)

2026. gada 2. ceturksnī saliktais cikliskā riska rādītājs (SCRR) sasniedza 7.4 punktus (par 1.6 punktiem vairāk nekā pirms gada). SCRR pieaugumu noteica aktīvāka kreditēšana un mājokļu cenu pieaugums. SCRR atrodas vidēja riska zonā.

Detalizētāk par SCRR sk. Latvijas Bankas [2025. gada Finanšu stabilitātes pārskatā](#).

Ar papildu kredītu mēru aprēķinātā privātā nefinanšu sektora kredītu atlikuma un IKP attiecības novirze no ilgtermiņa tendences ir kļuvusi pozitīva. **CCyB normas orientieris joprojām ir 0 %.**

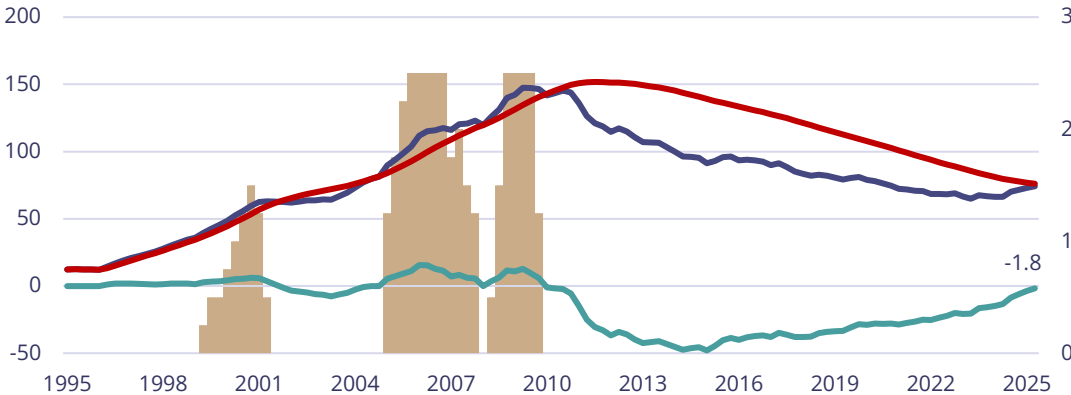
	Kredītu standartizētā definīcija 2026. gada 1. cet.	Kredītu papildu definīcija 2026. gada 2. cet.
Kredītu un IKP attiecība (%)	74.2	34.1
Kredītu un IKP attiecības novirze no tendences (pp)	-1.8	1.5
CCyB etalonnorma (% no TREA*)	0	0

Standartizētā kredītu definīcija – nefinanšu sabiedrību (turpmāk – NFS) un mājsaimniecību saistības pret kredītiestādēm, kā arī to aizņēmumi no nebanku finanšu institūcijām vai citām NFS.

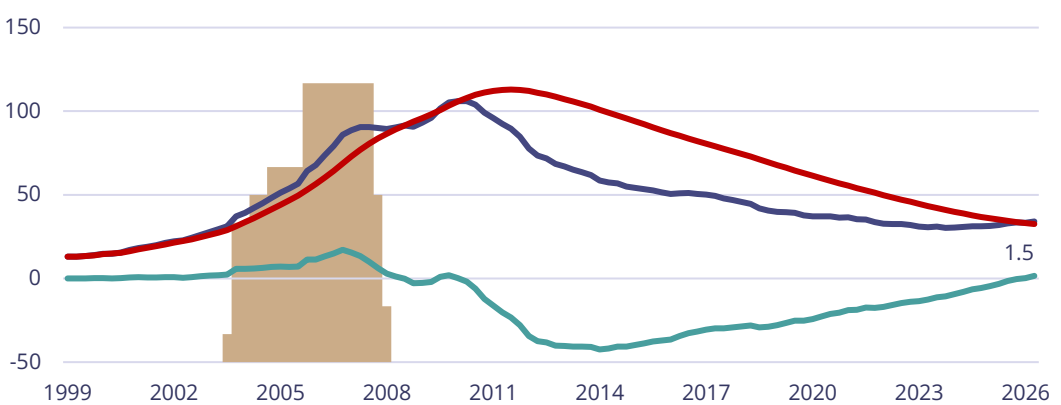
Papildu kredītu definīcija – kredītiestāžu privātajām NFS un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti un uzpirktie parāda vērtspapīri un kredītiestāžu līzinga meitas sabiedrību izsniegtie aizdevumi.

Par CCyB orientieri izvēlēta etalonnorma, kas aprēķināta, izmantojot papildu kredītu definīciju. Šie dati ir pieejami ātrāk, un ar tiem noteiktā etalonnorma labāk atbilst vēsturiski nepieciešamajai CCyB normai.

Standartizētā kredītu un IKP attiecības novirze

Papildu kredītu un IKP attiecības novirze

CCyB etalonnorma (% no TREA, labā ass)

Kredītu un IKP attiecība (%)

Kredītu un IKP attiecības tendence (%)

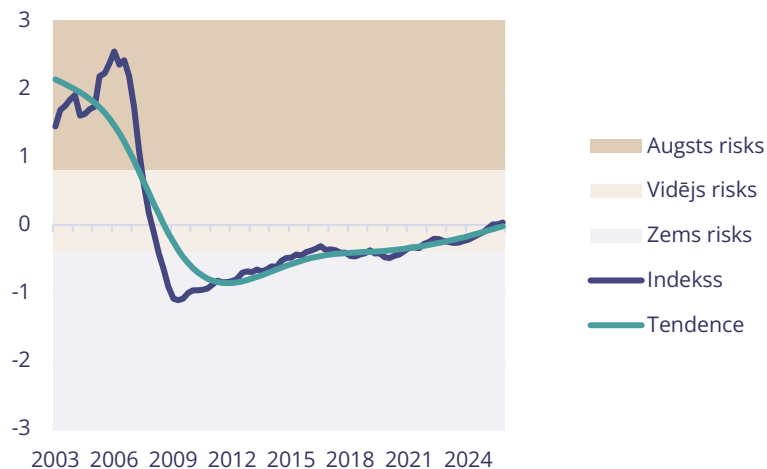
Novirze no tendences (pp)

3

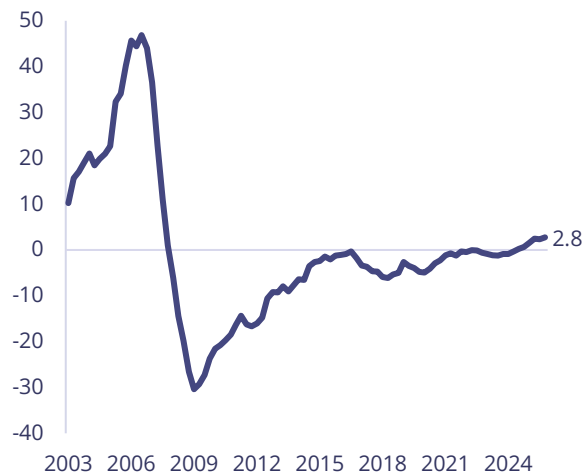
*Kopējā riska darījumu vērtība (*total risk exposure amount*).

Avots: Latvijas Bankas Mēneša bilances pārskats, finanšu kontu statistika un Kredītu reģistrs, Latvijas Bankas aprēķini, Centrālā statistikas pārvalde.

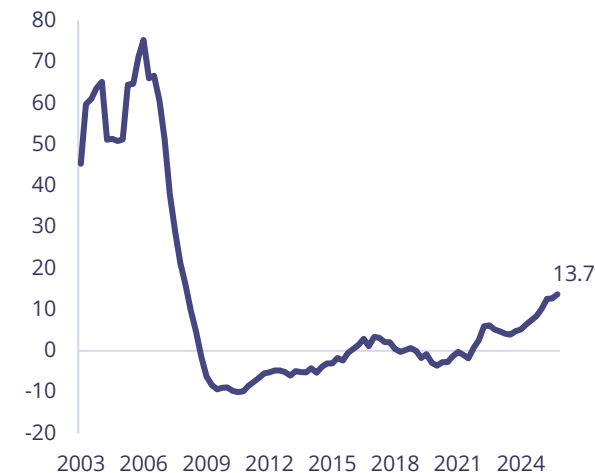
Kreditēšanas attīstības indekss

Papildu kredītu mēra un septiņu gadu vidējā IKP attiecības gada pārmaiņas, pp

Papildu kredītu mēra gada pieauguma temps*, %

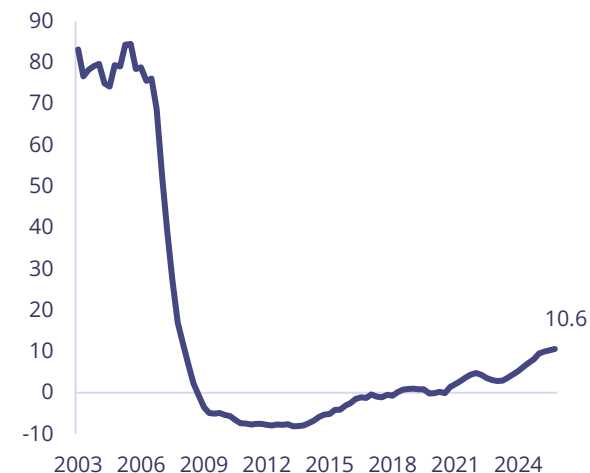

Iekšzemes kreditēšanā turpinās nozīmīga izaugsme. 2026. gada 2. ceturksnī un jūlijā mājāsaimniecībām un NFS izsniegto kredītu* atlikums gada izteiksmē palielinājās par attiecīgi 12.4 % un 10.6 % (t.sk. mājāsaimniecībām – par attiecīgi 10.6 % un 10.6 %, bet NFS – par 14.4 % un 10.6 %). Jāņem vērā, ka kreditēšana attīstās no ilgstoši zemas bāzes.

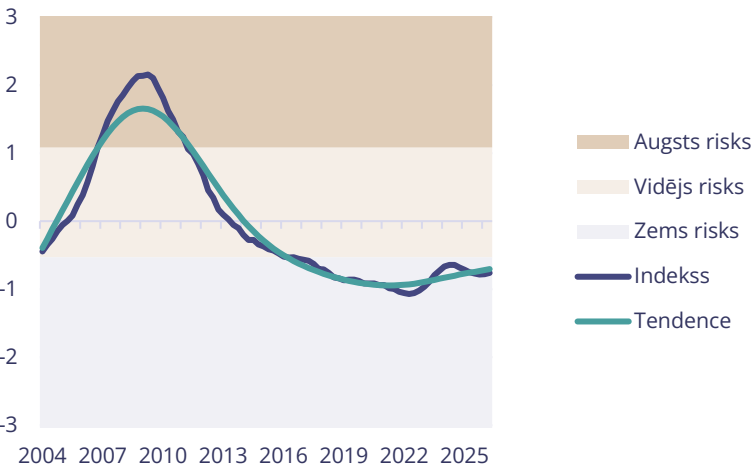
NFS izsniegto kredītu pieaugumu joprojām galvenokārt veido ilgtermiņa kredīti. Šie kredīti parasti tiek izsniegti investīciju projektu finansēšanai, tādējādi uzlabojot investīciju aktivitāti, kas līdzīgi kā kreditēšana ilgstoši bijusi vāja. NFS izsniegto ilgtermiņa kredītu atlikuma pieaugums nozaru dalījumā saglabājas samērā diversificēts. Mājāsaimniecību kredītportfeļa pieaugumu lielā mērā nosaka mājokļa kredītu dinamika, ko turpina veicināt noturīga mājāsaimniecību maksāspējas uzlabošanās un nozīmīgs likvīdo finanšu aktīvu apjoms.

Kreditēšanu joprojām veicina Solidaritātes iemaksas likumā paredzētā iespēja kredītiestādēm saņemt iemaksu atlaidi, ja tiek sasniegti noteikti kredītportfeļa pieauguma mērķi. Nav izslēgts, ka kreditēšanas pieaugums varētu mazināties pēc solidaritātes iemaksas piemērošanas perioda beigām. Kreditēšanas turpmāko attīstību var ierobežot ārējās vides notikumi, tajā skaitā saistībā ar militāro konfliktu Tuvajos Austrumos, kā arī citi ģeopolitiskie riski.

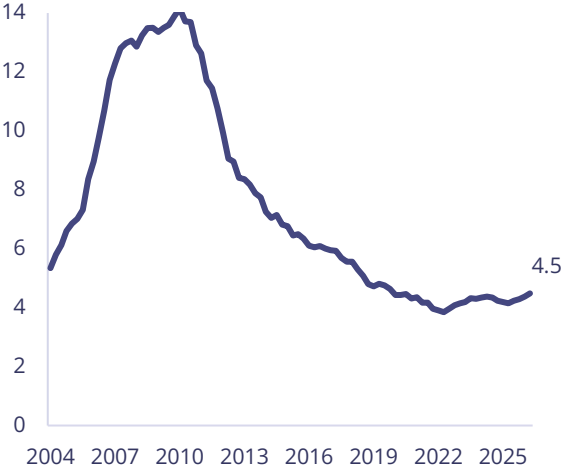
Mājāsaimniecībām izsniegto banku kredītu gada pieauguma temps*, %

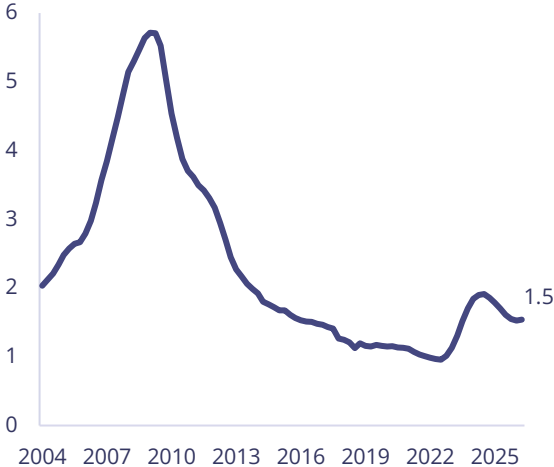
Privātā sektora parāda sloga indekss

Mājsaimniecību un NFS parāda apkalpošanas rādītājs*, %

Mājsaimniecību un NFS gada procentu maksājumu attiecība pret IKP, %

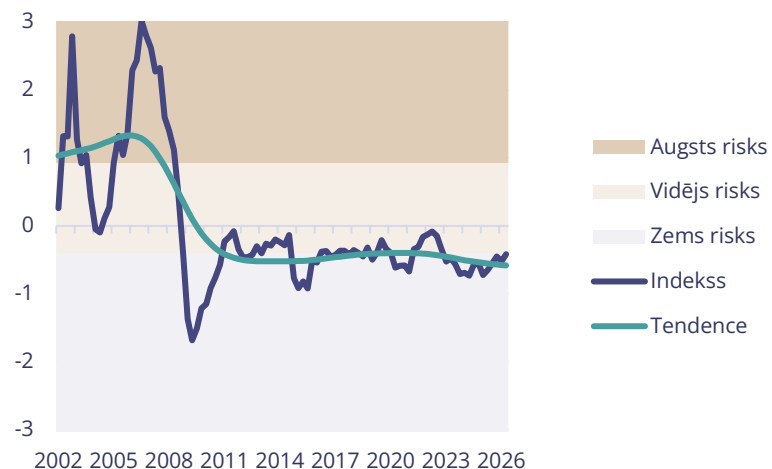

Privātā nefinanšu sektora parāds joprojām ir zems. Neraugoties uz procentu likmju palielināšanos 2026. gadā, ietekme uz privātā nefinanšu sektora kredītu procentu maksājumiem pagaidām ir neliela un aizņēmēju finansiālā noturība saglabājas laba.

*Parāda apkalpošanas rādītāja (DSR) aprēķins balstās uz vienādo maksājumu (anuitātes) pieeju, kur tiek ņemts vērā gan procentu maksājumu, gan pamatsummas amortizācijas slogs, $DSR = \frac{i_t * D_t}{(1 - (1 + i_t)^{-s_t}) * Y_t}$, kur D ir papildu kredītu mērs jeb kopējais privātā nefinanšu sektora parāda apjoms, i ir šī sektora vidējā procentu likme jaunajiem kredītiem, ienākumi Y tiek aizstāti ar IKP, bet vidējais kredītu termiņš s tiek pieņemts kā 10 gadi. Šī metodoloģija ļauj novērtēt parāda apkalpošanas slogu makro līmenī.

Avots: Latvijas Bankas Mēneša bilances pārskats, Latvijas Bankas Kredītu reģistrs, Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini

Īpašumu cenu pārvērtēšanas indekss

Mājokļa cenu indeksa attiecība pret vidējās
neto darba samaksas indeksu, 2010 = 100

Mājokļa cenu indeksa gada pieauguma temps, %

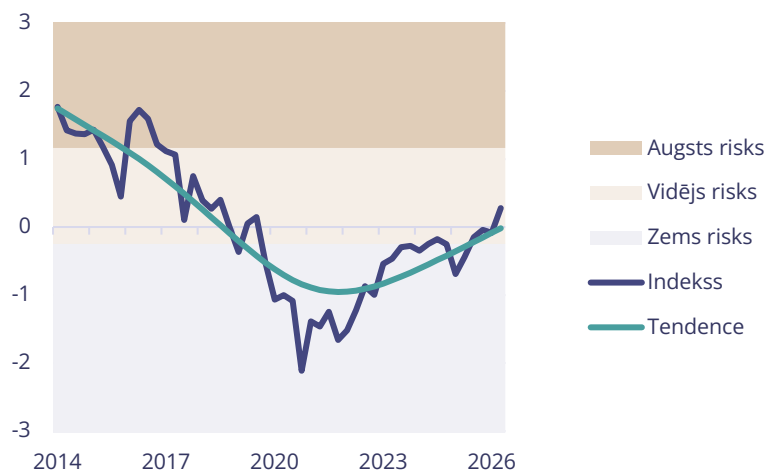

2026. gada 1. pusgadā **mājokļu tirgus aktivitāte ir nedaudz mazinājusies** pēc samērā straujās mājokļu tirgus atkopšanās 2025. gadā. Kopējais mājokļu pirkumu skaits bija par 2.0 % mazāks nekā pirms gada. Taču aktivitātes kritums nav vērojams visos segmentos. Sērijveida dzīvokļiem, kas veido aptuveni 62 % no darījumiem, darījumu skaits nedaudz (par 1.4 %) pieauga. Izteiktākais darījumu skaita kritums (par 14.7 %) vērojams jauno projektu segmentā. Taču jāņem vērā, ka darījumu skaits šajā segmentā ir neliels un svārstīgs, tāpēc šāds kritums var neliecināt par būtisku aktivitātes samazināšanās tendenci.

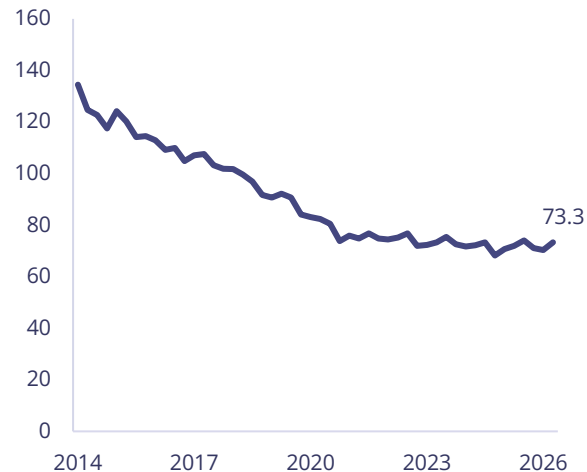
Mājokļu cenu gada kāpums joprojām ir augsts. Saskaņā ar CSP datiem 2026. gada 2. ceturksnī mājokļu cenas bija par 11.4 % augstākas nekā pirms gada. Kāpumu galvenokārt noteica lietotie mājokļi, kuru cenas gada laikā pieauga par 13.3 %. Saskaņā ar SIA ARCO REAL ESTATE datiem 2026. gada jūnijā Rīgas mikrorajonu sērijveida dzīvokļu vidējā cena pietuvojās augstākajam līmenim kopš 2022. gada. Turpretī jauno mājokļu cenas, saskaņā ar CSP datiem, pieauga tikai par 1.3 %, kamēr vidējā bruto darba samaksa palielinājās par 4.3 %.

Kopumā mērenāka darījumu aktivitāte ierobežo ciklisko risku pieaugumu. Taču ierobežotais iegādei pieejamo mājokļu skaits uztur cenu spiedienu lietoto mājokļu segmentā, saglabājot pieejamības pasliktināšanās un ievainojamību uzkrāšanās risku.

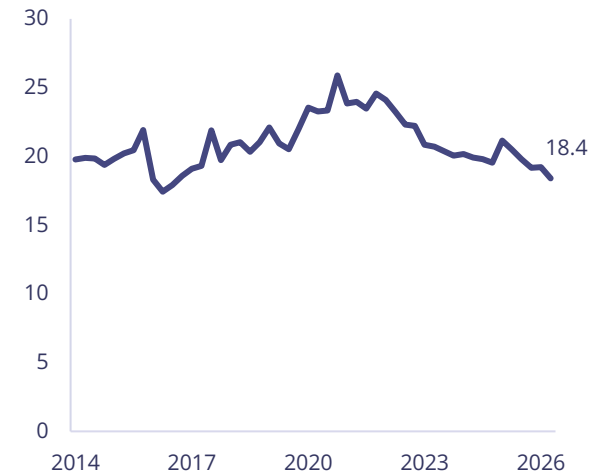
Banku bilanču noturības indekss

Iekšzemes kredītu un noguldījumu attiecība, %

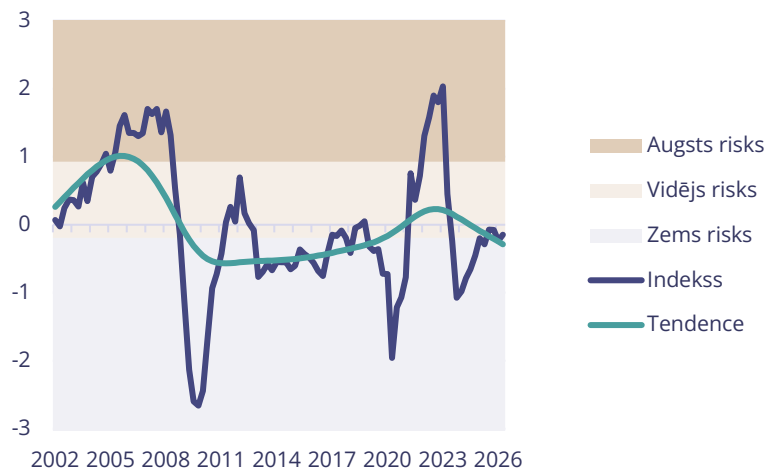

Pirmā līmeņa pamata kapitāls (CET1), %

Banku bilanču noturības rādītāji – banku kapitalizācija, kā arī pelnītspēja, aktīvu kvalitāte – ir ļoti labi. Banku kredītu un depozītu attiecība saglabājas stabili zema.

Makroekonomiskās vides indekss

Reālā IKP gada pieauguma temps, %

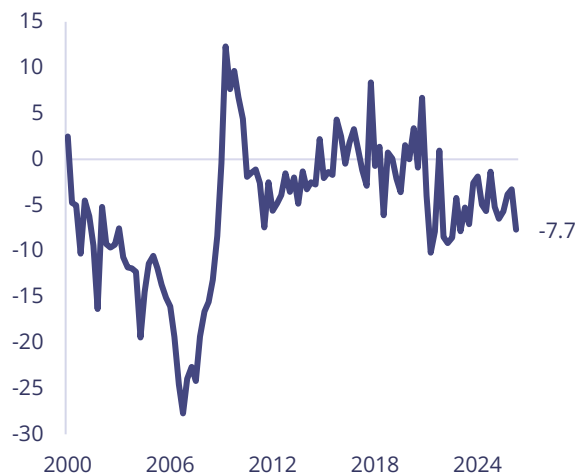
SPCI* gada pieauguma temps, %

Tautsaimniecības attīstībā nav vērojama ciklisku ievainojamību uzrāšanās. Ekonomiskās izaugsmes tempi ir uzlabojušies. 2026. gada 2. ceturksnī Latvijas IKP pieauga par 0.7 % (c/c; sezonāli korigēti dati). Izaugsmi sekmēja investīcijas, īpaši mājokļos. Eksporta pieaugumu veicināja labāka nekā gaidīta izaugsme dažās ārējās tirdzniecības partnervalstīs. Turpmāk eksportu spēcīnās arī iepriekš veiktās investīcijas apstrādes rūpniecībā. Ekonomikas dalībnieku noskaņojums jūlijā-augustā bija nedaudz optimistiskāks kā 1. pusgadā.

Vienlaikus vairāki ārējās ekonomiskās vides riski, – piemēram, ģeopolitiskā spriedze un tās ietekme uz energoresursu izmaksām, kā arī lielo tehnoloģiju uzņēmumu pārvērtēšana – joprojām saglabājas būtiski. Šie faktori uztur riskus iekšzemes ekonomiskajai attīstībai un inflācijas kāpumam.

Vidējā termiņā lielu infrastruktūras, kā arī aizsardzības jomas projektu virzība turpinās uzturēt investīciju aktivitāti, bet privātajā sektorā to varētu nedaudz piebremzēt nelielais procentu likmju pieaugums.

Tekošā konta attiecība pret IKP, %

2026. gada 2. ceturksnī **tekošā konta deficīts palielinājās** līdz 7.7 %. To galvenokārt noteica dārgāks minerālproduktu imports un ar reeksportu saistītas preču plūsmas. Tādējādi deficīta pieaugums drīzāk atspoguļo īslaicīgu faktoru ietekmi, nevis norāda uz noturīgas ārējās nesabalansētības vai ciklisko risku pieaugumu.

Vidējā termiņā tekošā konta deficītu uzturēs strukturāli faktori – augsts ar investīcijām un aizsardzības vajadzībām saistītais imports.

EURIBOR pieaugums kopš 2022. gada ir ietekmējis **maržas samazinājumu**, jo kredītu kopējā likme pieauga mazāk nekā EURIBOR likme apstākļos, kad arī banku finansējuma izmaksas nepieauga tik strauji kā EURIBOR.

Marža samazinājās arī 2025. gadā. Kreditēšanas tirgū pieauga konkurence starp aizdevējiem, un mājsaimniecības aktīvāk izmantoja pārkreditēšanās iespējas.

Tādējādi maržu sarukumu veicinājuši politikas pasākumi konkurences veicināšanai banku sektorā un kreditēšanas stimulēšanai.

2026. gada jūnijā ECB palielināja procentu likmes, taču ietekme uz kopējo procentu likmi mājokļu kredītiem saglabājas ierobežota.

Starpība starp mājsaimniecībām no jauna izsniegto mājokļu kredītu procentu likmi un 6 mēnešu EURIBOR, pp**Starpība starp mājsaimniecībām no jauna izsniegto mājokļu kredītu procentu likmi un 6 mēnešu EURIBOR, gada pārmaiņas, pp**